

Prof. dr hab. Jerzy Węclawski
Katedra Bankowości i Rynków Finansowych
Wydział Ekonomiczny
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Lublin, 4.07.2023 r.

Recenzja

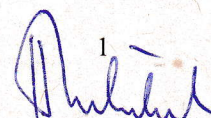
**rozprawy doktorskiej mgr. Mateusza Muszyńskiego pt. „Struktura finansowa banków komercyjnych w Polsce w warunkach nowych regulacji ostrożnościowych”
(promotor: prof. dr hab. Irena Pyka, promotor pomocniczy dr Aleksandra Nocoń)**

1. Zasadność wyboru obszaru badań

Ostatni globalny kryzys finansowy i zagrożenia jakie stworzył dla gospodarek szeregu krajów zmusiły decydentów publicznych nie tylko do bieżących reakcji na nie ale przede wszystkim do stworzenia nowej architektury systemu bezpieczeństwa finansowego. Jedną z podstawowych słabości sektora bankowego ujawnionych w warunkach skrajnych okazały się poziom i struktura ich kapitałów własnych oraz płynność zasobów finansowych. Rozwiązanie tych problemów zainicjowane przez wprowadzenie nowych i modyfikację dotychczasowych regulacji ostrożnościowych rozciągnięte było siłą rzeczy w czasie niezbędnym do ich wdrożenia przez banki. W zarysowanym kontekście zdarzeń obszar badań podjętych w dysertacji jest aktualny z poznawczego punktu widzenia i ważny ze względu na konieczność zapewnienia stabilności systemu finansowego i całej gospodarki.

2. Prawidłowość określenia zakresu badań i sformułowania celu oraz zastosowanych metod badawczych

Nowe regulacje ostrożnościowe zaproponowane przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego a następnie przyjęte w drodze rozporządzenia i dyrektywy (CRR/CRD IV) do prawa unijnego zobligowały banki do zmiany struktury finansowania swojej działalności. Doktorant prawidłowo zidentyfikował główne elementy struktury finansowej określone w tych przepisach odnoszące się do funduszy własnych banków, stosowanej przez nie dźwigni finansowej oraz utrzymywania niezbędnej płynności. Przeprowadzenie analiz w tym zakresie w odniesieniu do działających w Polsce banków komercyjnych, biorąc pod uwagę ich kluczowe znaczenie w sektorze bankowym, jest w pełni zasadne. Zakres przedmiotowy i podmiotowy dysertacji został tym samym określony w mojej opinii w sposób prawidłowy. Okres

jaki minął od implementacji w prawie polskim nowych regulacji nadzorczych jest już dostatecznie długi dla przeprowadzenia oceny zmian struktury finansowania banków. Pragnę jednak zauważyć, że rezygnacja z rozciągnięcia go na lata występowania pandemii nie jest uzasadniona. Niezależnie od tej uwagi brak kompleksowych badań naukowych w przedmiocie rozprawy nadaje jej walor oryginalności.

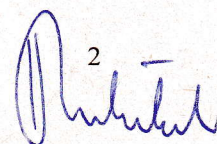
Jako główny cel pracy przyjęto identyfikację i ocenę przekształceń w strukturze finansowania banków komercyjnych w Polsce jaka nastąpiły w wyniku wprowadzenia nowych regulacji nadzorczych. Tak sformułowany cel uważam za prawidłowy z punktu widzenia badań podjętych w dysertacji. Biorąc pod uwagę jego ogólnikowość zasadne było wprowadzenie stosownej dezagregacji na 8 celów szczegółowych. Jednak określenie części z nich jako cele aplikacyjne jest niewłaściwe, gdyż w tej grupie jest jeden cel metodyczny oraz cztery poznawcze, a żaden z nich nie zawiera wskazań zastosowania w praktyce. O ile zatem samo określenie celów uważam za właściwe, to ich klasyfikacja nie jest zasadna.

Sformułowanie hipotezy głównej jest dość oczywiste, gdyż oparta jest ona na założeniu, że zmiana regulacji ostrożnościowych doprowadziła do zmiany struktury i źródeł finansowania banków. Taki był cel i wymóg nowych przepisów ujęty w formie jednoznacznie sformułowanych elementów zaliczanych do kapitału i wskaźników. W takiej sytuacji główny ciężar badań został przeniesiony na trzy hipotezy szczegółowe odnoszące się do źródeł finansowania, dywersyfikacji finansowania kapitałem obcym oraz terminów zapadalności zobowiązań. Ich sformułowanie uważam za zasadne.

Przyjęte w pracy metody badawcze są prawidłowo dobrane i pozwalają na realizację jej celów oraz weryfikację/falsyfikację hipotez. Pozwalają one na przegląd dorobku w przedmiocie badań, regulacji normatywnych oraz przeprowadzenia badań empirycznych w oparciu o sprawozdania finansowe i sprawozdania zarządów banków oraz dane instytucji bankowych i okołobankowych. Pozyskany z tych źródeł zestaw informacji i danych był wystarczający do przeprowadzenia podjętych badań a położenie nacisku na analizę finansową jako główną metodę badawczą zasadne. Podsumowując tę część oceny dysertacji uważam, że jej podstawy metodyczne są prawidłowe.

3. Ocena struktury i treści pracy

Objętość i elementy składowe dysertacji odpowiadają podjętemu zamierzeniu badawczemu w dyscyplinie finanse. Zasadnicza część pracy jest ujęta w pięciu rozdziałach zawierających uporządkowany przegląd literatury przedmiotu, opisujących tło normatywne, przedstawiających metodykę własnych badań empirycznych oraz ich wyniki.

2

Stosunkowo obszerne dwa pierwsze rozdziały dysertacji nawiązują do dwóch problemów ujętych w jej tytule, tj. regulacji ostrożnościowych w sektorze bankowym oraz źródeł finansowania banków komercyjnych. Rozdziały te zawierają kompletny z punktu widzenia celów pracy i uporządkowany zasób wiedzy we wskazanych zakresach. W rozdziale pierwszym obejmują one kwestie związane z pojęciem, celami i rodzajami regulacji ostrożnościowych, przesłankami ich zmian, w tym w reakcji na doświadczenia kryzysu finansowego oraz normami makro- i mikroostrożnościowymi wprowadzonymi w Unii Europejskiej po 2010 r. Wartość poznawczą przeprowadzonych w tych zakresach analiz podnosi niewątpliwie dynamiczne ujęcie rozpatrywanych problemów pozwalające na wskazanie mocnych i słabych stron poszczególnych rozwiązań i przesłanki oraz kierunku ich zmian.

Rozdział drugi zawiera omówienie determinant kształtowania struktury finansowania banków, klasyfikację źródeł dostępu do kapitału oraz szczegółowe omówienie finansowania środkami pozyskiwanymi z emisji akcji, zatrzymanych zysków, depozytów podmiotów finansowych i niefinansowych, emisji papierów dłużnych. Rozważania te są logicznie uporządkowane, oparte na obszernej i prawidłowo dobranej literaturze przedmiotu oraz regulacjach normatywnych. Tok i zakres rozważań wskazują na dobre opanowanie wiedzy przez Doktoranta i umiejętność jej syntetycznej a zarazem krytycznej prezentacji. Wyraża się to w szczególności w zwracaniu uwagi na różnorodność ujęć teoretycznych i dylematy związane z zacieśnianiem nadzoru finansowego.

Jako uwagę szczegółową pragnę jednak wskazać, że klasyfikacja źródeł finansowania banków (s. 77) odbiega od stosowanej powszechnie w literaturze przedmiotu, która rozróżnia źródła pochodzenia kapitału (zewnętrzne i wewnętrzne) i jego rodzaje (własny i obcy).

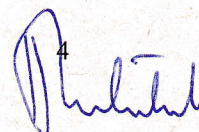
W rozdziale trzecim przedstawiono wpływ wprowadzanych od 2010 r. regulacji ostrożnościowych na zmiany struktury finansowania banków w Polsce. Przedmiotem rozważań są elementy kapitału podstawowego, bufory kapitałowe, wskaźnik dźwigni finansowej i normy płynności. Wyznaczniem wartości poświęconych im w dysertacji analiz jest kompleksowość ujęcia wskazująca w szczególności na trudności w spełnieniu stawianych wymogów i implikacji ich wprowadzenia dla innych aspektów działalności banków. Przedstawienie tej problematyki jest niezbędnym uzupełnieniem informacji zawartych w dwóch pierwszych rozdziałach i tworzy łącznie odpowiednią podstawę do przeprowadzenia własnych badań empirycznych dotyczących struktury finansowania banków.

Rozdział czwarty poświęcony jest określeniu zakresu i metodyki przeprowadzonych przez Doktoranta badań empirycznych. Badaniami objęto lata 2020-2019, świadomie rezygnując z rozciągnięcia ich na okres pandemii, co uzasadniono jej wpływem na działalność

banków. Takie podejście nie wydaje mi się właściwe, gdyż celem wprowadzenia analizowanych w pracy regulacji nadzorczych było lepsze skapitalizowanie banków i utrzymanie ich płynności m. in. dla ochrony ich przed konsekwencjami wystąpienia warunków skrajnych do jakich niewątpliwie należały zaistniałe w pandemii. Badaniami objęto banki komercyjne, a konkretnie 11 dysponujących na koniec 2019 r. największymi aktywami. Zabrakło moim zdaniem chociażby krótkich charakterystyk tych podmiotów, bo chociaż wszystkie są bankami uniwersalnymi, to jednak o różnej strukturze własnościowej, modelach biznesowych, potencjale ekonomicznym itd. Doktorant nie podjął próby przeprowadzenia analiz porównawczych w przekroju banki komercyjne - banki spółdzielcze, czy banki komercyjne z przewagą kapitału krajowego versus banki z przewagą kapitału zagranicznego, co poszerzyłoby wiedzę na temat struktur finansowania w takich układach. Badania przeprowadzono na podstawie sprawozdań finansowych w oparciu o standardowe metody analizy finansowej – wstępną analizę bilansu i analizę wskaźnikową, a konkretnie zgodnie z celami pracy analizę adekwatności kapitałowej i analizę płynności. Należy podkreślić, że Doktorant precyzyjnie opisał zastosowaną procedurę badawczą dzieląc ją na pięć etapów, co przyczyniło się do zwiększenia przejrzystości opisu przeprowadzonych badań i świadczy o jego dobrym przygotowaniu metodycznym.

W rozdziale piątym zaprezentowano wyniki przeprowadzonych analiz zmian struktury finansowania banków wyróżniając w ich omówieniu okres przed i po wprowadzeniu nowych regulacji nadzorczych. Poza samym określeniem wielkości i kierunku zmian Doktorant podejmował próby wyjaśnienia ich przyczyn, co podnosi wartość poznawczą przeprowadzonych badań. Należy jednak wskazać, że wyjaśnienia te odnosiły się z reguły do całej próby badawczej traktowanej łącznie, a nie odwoływały się do polityki czy sytuacji finansowej poszczególnych banków. Wymagałoby to analizy znacznie pogłębionej, ale pozwoliło w sposób pełniejszy zinterpretować wyniki badań. Wyjątkiem w tym zakresie były analizy dotyczące emisji nowych akcji i polityki dywidend.

Badania przeprowadzone w ramach recenzowanej dysertacji pozwoliły na zrealizowanie przyjętych celów. W syntetycznym ujęciu zapoznały ze zmianami w zakresie nadzoru nad bankami podjętymi w reakcji na kryzys finansowy. Analizy empiryczne odnoszące się do próby banków komercyjnych działających w Polsce stworzyły dobrą podstawę do oceny ich działań dostosowawczych do nowych wymagań w zakresie adekwatności kapitałowej i płynności. Doktorant w zakończeniu sformułował szereg ważnych wniosków w tym zakresie wskazując zasadnie na osiągnięcie celów badawczych, weryfikację dwóch pierwszych hipotez i falsyfikację trzeciej. W pełni doceniam wysiłek badawczy podjęty w ramach dysertacji i wy-

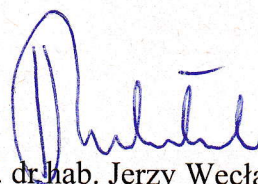

soko oceniam wartość poznawczą otrzymanych wyników. Jednocześnie podtrzymuję wyrażoną powyżej opinię, że dla szerszej oceny zmian struktury finansowania banków potrzebne są analizy porównawcze uwzględniające najważniejsze charakterystyki sektora bankowego w danym kraju oraz odniesienie dotyczących go wyników badań do innych krajów, w tym przypadku unijnych. Uwaga ta może być potraktowana jako wskazanie kierunku dalszych badań w zakresie podjętym w dysertacji.

4. Konkluzja

Zaprezentowane w pracy wyniki badań dotyczących struktury finansowej banków komercyjnych w Polsce w warunkach nowych regulacji ostrożnościowych mają charakter oryginalny i dostarczają nowej wiedzy w tym zakresie. Pozwoliły na identyfikację reakcji banków na wprowadzenie nowych wymogów kapitałowych i płynnościowych. Doktorant wykazał się dobrą wiedzą teoretyczną i prawidłowo połączył rezultaty badań innych autorów oraz analizy norm ostrożnościowych z umiejętnością do przeprowadzenia własnych badań empirycznych i prezentacji ich wyników. Świadczy to pozytywnie o opanowaniu przez niego warsztatu naukowego i zdolnością do eksploracji nowego problemu badawczego.

Rozprawa doktorska mgr. Mateusza Muszyńskiego pt. „Struktura finansowa banków komercyjnych w Polsce w warunkach nowych regulacji ostrożnościowych” spełnia w mojej ocenie wymagania określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami w związku z art. 179, ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Dz. U. z 2018 r., poz. 1669 z późn. zm.). Na tej podstawie występuję do Komitetu Naukowego Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach o jej przyjęcie jako pracy doktorskiej w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie finanse oraz dopuszczenie do publicznej obrony.

prof. dr. hab. Jerzy Węclawski